

ПІДГОТОВКА МОЛОДІ ДО МАЙБУТНЬОЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Сьогодні підготовка молоді до майбутньої трудової діяльності виступає одним з найважливіших завдань педагогічної діяльності, створення не лише умов для розвитку необхідних навичок, а ще формування відповідального ставлення та поваги до обраного напрямку. Незважаючи на всі проблеми, що постають на різних етапах підготовки молоді до майбутньої трудової діяльності в сфері суспільного виробництва, педагог може допомогти підростаючому поколінню.

Свідоме ставлення до вибору професії ми розуміємо як мотивовану діяльність учнівської молоді, спрямовану на ознайомлення зі змістом професії, практичну апробацію своїх можливостей, оволодіння активними способами підготовки до майбутньої праці, самовиховання професійно важливих якостей.

Проблема формування в учнів свідомого ставлення до праці та вибору професії ще недостатньо вивчена педагогічною та психологічною наукою. Категорія “ставлення” в науковій літературі багатьма вченими трактується по-різному.

Так, А. Маркова вважає, що ставлення – це внутрішня позиція в оцінці навколишньої діяльності, іншої людини, самої себе [1].

На думку Н. І. Морозової, ставлення є видом інтересу, нижчий його етап. Воно являє собою ґрунт, на якому формується справжній інтерес. Виникнення відносин Н. Морозова поєднує з переживаннями, пов'язаними з об'єктом, діяльністю [2].

Таким чином, знання, зміст є спонукальною силою, виражає ставлення мотиву до безпосередньої дії.

Стосовно проблеми профорієнтації, свідоме ставлення учнівської молоді до вибору професії виникає на основі усвідомленості соціальної та особистої значущості професії.

До усвідомлення соціальної ролі проблеми вибору професії належить розуміння учнем зв'язку вибору професії із загальною проблемою прискорення соціально-економічного розвитку країни, підвищенням продуктивності праці, забезпеченням усіх галузей народного господарства стабільними кадрами, які здатні своєю діяльністю розвивати ринкову інфраструктуру.

Особливістю вибору професії в сучасних умовах є спрямованість на професії економічного, а також правничого напрямку. Тому зараз більшість вишів відкривають економічні факультети, кафедри, а приватні виші переважно проводять підготовку фахівців з економічних дисциплін як стаціонарної форми навчання, так і екстернату. Тобто іде процес: платять гроші – диплом отримує. У той же час жоден приватний виш не здійснює підготовки фахівців з інженерних професій, бо вони сьогодні – не престижні, хоч і дуже потрібні.

Свідоме ставлення до вибору професії – це, насамперед, наявність необхідних знань. До таких, у першу чергу, слід віднести системні знання про різні сфери людської діяльності, види і типи професій, їх зміст.

Профорієнтаційна скерованість молоді на ринкову економіку перш за все вимагає знань з основ економіки, теорії управління менеджменту, діяльності та орієнтації в ринковому середовищі маркетингу, патентознавства, забезпечення і володіння інформацією. Тут варто зауважити, що кожна професія вимагає глибоких професійних знань як основи продуктивної і ефективної праці, і цьому не може бути заперечень, але знання економічних дисциплін на сучасному етапі необхідне молоді в будь-якій галузі діяльності. Усвідомлення знань передбачає не тільки розуміння різних суттєвих і несуттєвих зв'язків, але й шляхів їх одержання, способів становлення. Мова йде про методологічні знання. Щодо вибору професії, це означає навчити школярів одержувати профорієнтаційні знання, а також оволодівати способами підготовки до майбутньої трудової діяльності в нових формах господарювання. Свідоме ставлення

до вибору професії передбачає дійовий підхід до професійного самовизначення. Це означає, що знання та вміння учні повинні застосовувати в пізнавально-практичній діяльності, керуватися ними, і саме це, в кінцевому підсумку, повинно привести до обґрунтованого вибору професії.

Таким чином, свідоме ставлення до вибору професії – це мотивована спрямованість особистості на:

- усвідомлення соціального та особистого значення вибору професії;
- оволодіння системними профорієнтаційними знаннями;
- активні способи підготовки до майбутньої праці і практична апробація своїх можливостей;
- самовиховання професійно важливих якостей.

Особистісне значення вибору професії школярам більш зрозуміле. Майже всі вони вбачають у правильному виборі професії джерело особистого добробуту і щастя. Таким чином, виявлено протиріччя між майже незнанням суспільного значення правильного вибору професії та узагальненим знанням його особистісного змісту. Виявлена гетерогенність у знаннях не може сприяти виникненню спонукального мотиву до професійного самовизначення, формування соціально значущих мотивів вибору професії.

Варто відзначити, що молодь при підготовці до вибору професії віддає перевагу читанню науково-популярної, художньої літератури, перегляду фільмів із відповідної тематики, а також ґрунтовному вивченню предметів, важливих для освоєння професії. Особливо вартісним для вибору професії є одержання інформації від батьків, друзів, знайомих. Практика також підтверджує, що вибір професії залежить від того, які навчальні заклади є в регіоні поблизу місця проживання. Цей чинник залишається основним, крім того, враховується можливість вступу на державну форму навчання (безкоштовну) чи за відповідну плату, яка встановлюється окремими навчальними закладами надто високою. Правильно організована консультаційна робота є найважливішим чинником формування усвідомленого, обґрунтованого вибору професії. Результативність консультації значною мірою залежить від того, як загальна цільова установка конкретизується в завданнях, змісті та методах здійснюваної роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей, а також рівня поінформованості учня про обрану професію. Провідне місце в перебудові системи підготовки молоді до праці в ринковій економіці повинно належати оптимізації професійного самовизначення, критерієм якого є свідомий вибір професії та усвідомлення свого місця в суспільстві. За умови, якщо працюють галузі виробництва, іде процес відтворення засобів виробництва та створення матеріальних благ для ринку. Ринкова економіка розвивається на конкурентній основі, вимагає від освітніх закладів підготовки фахівців різних напрямків діяльності. Слід роз'яснювати, що підготовка спеціалістів одного напрямку створює для них же труднощі у працевлаштуванні після закінчення навчального закладу, а деколи одразу ж вимагає перекваліфікації, нового процесу навчання, що є додатковими витратами коштів як для особистості, так і для держави.

Варто відзначити, що старшокласники більше усвідомлюють соціальну значимість вибору професії, у них поступово формуються ціннісні уявлення про працю, що сприяє зосередженню уваги на виборі професії при цілеспрямованій консультаційній діяльності.

Головна мета проведення консультацій загальноосвітніми закладами в нинішніх умовах – це підвищення ефективності підготовки молоді до усвідомленого вибору професії, на яку є великий попит на ринку, а також орієнтування молоді на подальше професійне навчання.

- Виходячи з цієї мети, слід виділити такі напрямки консультації:
- вивчення індивідуальних інтересів і нахилів учнів, їх цілеспрямований розвиток;
 - формування у школярів суспільно значущих мотивів вибору професії;
 - консультування учнів з питань продовження освіти, вибору професії та працевлаштування.

У більшості шкіл України в нинішніх умовах консультація характеризується такими напрямками:

- цілеспрямована планова робота із старшокласниками з вивчення та розвитку професійних інтересів;
- участь старшокласників у продуктивній праці безпосередньо на різних видах підприємств;
- консультування учнів з питань продовження освіти, вибору професії та працевлаштування.

Консультація з виховного боку має два аспекти. По-перше, це виховна дія на професійні інтереси молоді, тобто сприяння формуванню у неї позитивних мотивів вибору професії, що забезпечують узгодженість інтересів особистості та суспільства. По-друге, консультація характеризується виховною спрямованістю.

Вибір професії – це складний процес, на який впливає багато чинників, а саме:

- макросередовище, що діє на мотиви вибору професії;
- особистісні особливості: мотиви, інтереси, нахили, здібності, рівень їх якостей, рівень освітньої та професійної підготовки;
- потреби народного господарства в кадрах, характерні вимоги до професії. Врахування названих чинників – необхідна умова добре організованої консультації. Адже це підвищує рівень вільного професійного самовизначення особистості, а також імовірність правильного вибору професії.

Таким чином, розглянуті і зазначені психолого-педагогічні аспекти консультаційної підготовки молоді до майбутньої трудової діяльності в сфері суспільного виробництва можна вважати загальними для використання у школах, зокрема серед їх випускників, адже зуміти орієнтуватися у життєвому потоці є важким та відповідальним завданням. І в першу чергу – відповідальним для педагогів, що спрямовують молодь у майбутнє.

Список використаної літератури

1. *Маркова А. К.* Формирование мотивации учения в школьном возрасте: Пособие для учителя / А. К. Маркова. – М. : Просвещение, 1983. – 96 с.
2. *Морозова Н. Г.* Учителю о познавательном интересе / Н. Г. Морозова. – М. : Знание, 1979. – 48 с.

Антоніна Крат

АКТУАЛЬНІСТЬ ПОЛІТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Починаючи з давніх часів і до нашого часу, люди задовольняють свої потреби, перетворюючи певні ресурси в бажаний результат. До сьогодення людина озброїла себе надійним інструментальним арсеналом – від кам'яних знарядь праці до механізованих та комп'ютеризованих агрегатів та приладів, цим самим удосконалюючи свій побут та розвиваючи нові навички та вміння. Змінюючись з кожним століттям, наше суспільство досягло індустріального рівня. Питання впровадження та вдосконалення політехнічної освіти є надзвичайно актуальним, так як навчання в наш час спрямовується на формування вмінь та навичок, пошукову діяльність, що є необхідним, щоб учень у майбутньому став кваліфікованим працівником, міг швидко адаптуватися до нових умов та засобів праці, мав широкий загальноосвітній і політехнічний кругозір, високу професійну підготовку.

Метою даного дослідження є вивчення актуальності та розкриття важливості політехнічної освіти в умовах входження України до нової економічної системи.

Завданнями є: дослідити загальний стан політехнічної освіти в країні, проаналізувати значущість політехнічної освіти для процесу підвищення кваліфікації рівня фахівців.